

Muurlan pitäjän esihistoriallisten muinaisjäännösten tarkastus 17.10 1961. Kertomukseen kuuluu kartta- ja valokuvaliite, jonka filmit on lueteltu seuraavasti: 25534-25537

Mainittuna päivänä kävin mv. Arvi

Kuusolan pastukella tarkastamassa Muurlan esihistoriallisia muinaisjäännöksiä rauhoitustaulujen kiinnittämistä varten. Raunioiden kuvaus on seuraava:

1. Linnavuori. Linnavuori sijaitsee 4.5 km Muurlan kirkosta luoteeseen; kohdasta, missä Salon ja Muurlan raja leikkaa Helsingin maantien, n. 1 km itään; Helsingin maantien pohjoispuolella. Maanomistaja on L. Yltjärvi, os. Muurla, Järven kl., Pajarin tl. Hj. Appelgren on tutkinut Linnavuorta vuosina 1885 ja 1886, ks. SMYA XII, s. 71-72. Allekirjoittaneen kuvaus linnavuoresta ei ole täydellinen, sillä rankkasateessa minulla ei ollut mahdollisuuksia tarkastaa sitä kokonaisuudessaan.

Linnavuori on kallioinen, joka puolelta erittäin jyrkkärinteinen mäki. Sen päällyks on soikea, 250 askelta pitkä P-E suunnassa ja 175 askelta leveä I-L-suunnassa (Appelgrenin mitausten mukaan). Kallion keskikohdalla sijaitsevassa notkelmassa on suorakaiteenmuotoisen rakennuksen peruskivet. Varsinkin sen N-nurkka on erittäin kauniisti ladottu. Vuoren etelälounaaseen avautuvan solan tukkeena on isoista kivenlohkareista tehty valli, jonka pituus on 10 m, (ks. filmit 25534-25535). Se jatkuu ylös mäenrinnettä pitkin kohti kaakkoa pienikokoisista kivistä tehtynä latomuksena (koko on 6+1,70m). Kallion luoteiskielekkeellä on pienistä pyöreistä kivistä kasattuja raunioita. Niitä oli kaiken kaikkiaan kuusi kasaa ja niiden koko on seuraava:

- 1) 2+ 1.35 m;
- 2) 2,90+2,10 m;
- 3) 2,70+2m ;
- 4) 1,80+1,90 m;
- 5) 2+0,90 m;
- 6) 1,90+0,70 m.

Kallion pohjoiseen aukeavassa solassa on isoista kivistä tehty valli (f. 25536). Siitä länteen on toinen pohjoiseen aukeava sola, jonka tukkeena on kivivalli.

Linnavuoreen on kiinnitetty rauhoituskilpi.

2. Hiidenkiuas, Yrjölä, Koivumäki.

Maanomist. on Jaakko Kitinoja, os. Muurla, Pyölinkylä. Mj. sijaitsee Muurlan kirkosta n. $\frac{1}{2}$ km koilliseen ja kirkonkylän kansakoulusta n. 100 m samaan ilmansuuntaan. Kyseessä on erittäin kaunis pyöreä raunio, jonka keskellä on vajoama. Raunio on kalliopohjalla. Sen halkaisija on 9,80 m. Hj. Appelgren on käynyt paikalla vuonna 1885 ja tehnyt siitä kartan (n:ro 101). Raunioon on kiinnitetty rauhoituskilpi. Ks. myös Väinö J. Kallio, tark. kert. 1910.

3. Hiidenkiuas, Kuturmäki; maanomist

on Pekka Lyhde, os. Muurla, kk. Mj. sijaitsee 30-40 m Lyhteen talosta itään, n. 300 m kansakoulusta itää. Kuturmäki on Koivumäen jatketta. Niiden välitse kulkeva maantie jakaa harjumuodostelman kahtia (ks. Hj. Appelgrenin piirrosta 100). Raunio on osittain hajoitettu kanatarhan rakennustöissä. Alueella on ollut toinenkin raunio. Kukaan ei tiennyt kertoa, miten se on hävitetty. Hj. Appelgren on käynyt paikalla v. 1885; hän on tehnyt yhdestä rauniosta piirroksen.

4. Raunioita, Kuturmäki. Maanomist.

on J. Kitinoja, os. Muurla, Pyöli. Rauniot sijaitsevat Kuturmäen laella, pitkällä ja kapealla luoteis-kaakkoissuuntaisella harjanteella, lähellä sen kaakkoispäätä. Mäki on kalliopohjainen. Latomukset ovat samalla paikalla kuin raunio 3. Hj. Appelgren on käynyt paikalla v. 1885. Ks. myös V.J. Kallion kertomusta vuodelta 1910.

Seuraavassa kuvataan rauniot aloittamalla kaakkoisimmasta muinaisjäännöksestä:

- a) Matala, pitkänomainen latomus, jossa on kaksi vierekkäistä suora-kaiteenmuotoista kehää. Raunion koko on 7.10 x 4 m. Mahdollisesti Hj. Appelgrenin piirros n:ro 99² esittää samaa rauniota.
- b) 10 m ed. länteen. Hävitetyn raunion pohja, joka on ladottu isoista särmikkäistä kivistä. Koko on 8 x 2 m.
- c) Em. rauniosta itä-koilliseen n. 70 m, kallion harjanteella on matala särmikkäistä kivistä tehty latomus. Koko on 4 x 4 m.
- d) Em. rauniosta n. 20 m länteen, kallionnyppylällä on särmikkäistä kivistä tehty latomus. Koko on 5 x 2 m.

Kahteen Kuturmäen raunioon on kiinnitetty rauhoitustaulu.

5. Hiidenkiuas. Varemäki. Maanomist. = Uno ja Jalmari Rietz, (Nikulan tl.) os. Muurla kk. Raunio sijaitsee Muurlan Meijeristä 50-100 m lounaaseen, n. $\frac{1}{2}$ km Muurlan kirkosta samaan ilmansuuntaan, Varemäen korkeimmalla paikalla, Hiidenkiukaasta on enää jäljellä vain pohja. Sen halkaisija on 6 m. Ks. valok. n:o 5. Muinaisjäännökseen on kiinnitetty rauhoitustaulu. Hj. Appelgren on käynyt paikalla 1885 ja Väinö J. Kallio (tark. kert) 1910.

6. Hiidenkiukaita. Krouvinmäki - Toramäki - Kuoppalanmäki. Mj:et ovat Antintalon maalla (ent. Vuotilan maata), Rauniot sijaitsevat Kistolän kylässä, Muurlan kirkosta n. 2 $\frac{1}{2}$ km lounaaseen, Salo - Kisko maantiestä n. 100 m koilliseen, Mäntyniemen(?) talosta n. 100 m N.

a) Raunio on kallion korkeimmalla kohdalla. Se on hyväkuntoinen. Keskellä on vajoama, jossa kasvaa koivu. Raunion halkaisija on 9 m. Ks. valok. n:ro 6.

b) 5 m edellämainitusta rauniosta kaakkoon. Raunio on hajanainen

~~Sen halkaisija on 9 m.~~ Raunion kaakkoisreunalla on kasa kiviä.
Halkaisija on 6 m.

c) 5 m edellämainitusta rauniosta -kaakkoon. Rauniosta on ehjänä vain puolikas. Sen keskelle ladottu arkkumainen latomus on näkyvissä. Arkun koko on 80 x 80 cm. Raunion koko on 4 x 4 m.

d) 22 m pohj.-koilliseen rauniosta 1. Latomus on hajanainen; sen arkun paasia on näkyvissä. Koko on 7 x 7 x $\frac{1}{2}$ m. Mahd. Hj. Appelgrenin piirroksat 96 ja 97 esittävät samaa rauniota.

e) N. 50 m ^{etelä} kaakkoon numerosta 3. Hajoitettu raunio aivan kallionjyrkänteen reunassa. Halkaisija on 8 m. Mahd. Hj. Appelgrenin piirros 95 esittää samaa rauniota.

f) N. 5 m ed. main. rauniosta lounaaseen. Raunio on hajoitettu. Sen halk. on 4 m.

Hj. Appelgren-K. on käynyt Krouvinmäessä 1885 ja Väinö J. Kallio v. 1910. Hän/^(Hj. Appelgren) löysi ent. Vuotilan nyk. Antin talon maalta 8 rauniota. En voi sanoa varmasti, ovatko nämä puuttuvat rauniot hävitetyt, sillä siellä käydessäni oli jo niin pimeää ja sellainen rankkasade, että niissä olosuhteissa oli mahdoton tutkia koko kallioaluetta. Krouvinmäen itälaidassa on lisäksi Aireksen talon alueella raunio (Hj. Appelgrenin tieto), jossa emme ehtineet käydä. Kahteen Krouvinmäen hiidenkiukaaseen on kiinnitetty rauhoituskilpi. Krouvinmäen raunioita on kutsuttu ennen "Ilmurin kiviksi".

Pyölinmäellä sijaitseva raunio on hävitetty mv. Kuusolan antamien tietojen mukaan.

Erittäin huonosta säästä johtuen en voinut ottaa hiidenkiukaista valokuvia.

Mv. Kuusola oli löytänyt talonsa läheltä jyrkän kallion kupeesta rautakuonaa. Mitkään merkit eivät viitanneet rautakautiseen löytöpaikkaan.

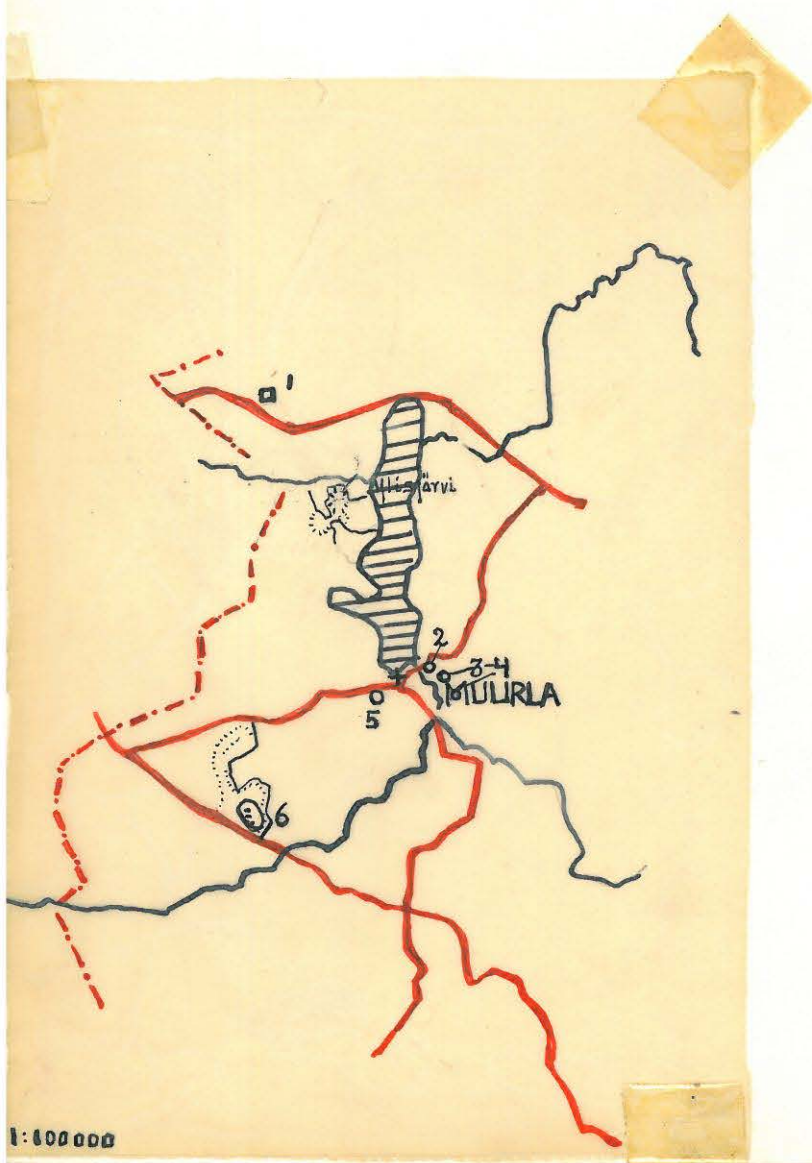
Helsingissä 7. 2 1962.

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto
ylimääräinen amanuenssi.

7

Kraivinmäen raunioita.
Valok. mr. Kuusola 1961

25534

Linnavuori, Etelä-loun.
rallitusta.

25535

Ko. ed.

25536

Pohjoisrinteen rallitusta.

25537

Näköala Linnavuorelta
koilliseen. Flyvällä soella
Pirttelin Linnavuori näkyvä
tälle paikalle.

Varemäen vare.

Kaurinmäen suurin raunio.

Räämmä